

ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดขอนแก่น

A Cognitions and Living Behavior Derived from Economic Sufficiency
Philosophy of Teachers under the Office of Non-Formal
and Informal Education, KhonKaen Province

ARTICLE INFO

Article history:

Received 12 November 2018

Revised 29 December 2018

Accepted 23 January 2019

Available Online 19 February 2020

ปฐพล ด่านนอก^{1*}, ชนะชัย อวนวัง²

และ ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ³

Patapol Danok^{1*}, Chanachai Eonwang²

and Tatchwat Laosuwan³

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1. To study the level of cognitions' of Economy Sufficiency Philosophy; 2. to study the level of living behavior cognitions of the Economy Sufficiency Philosophy; 3. to compare the level of living behavior; 4. to study the relationship between the level of cognitions and living behaviors of Economy Sufficiency Philosophy of teachers under the Office of Non-Formal and Informal Education, KhonKaen Province. The sample consisted of 257 teachers under the Office of Non-formal Education and Informal Education by multi-stage sampling. The research instruments were 20 items of paper test and 30 items of questionnaires.

The research revealed that 1) The level of cognitions' Economic Sufficiency Philosophy of the most teachers at moderate level, 2) the level of living behavior of the Economic Sufficiency Philosophy of teachers was generally at a high level, 3) comparison with living behavior level found that teachers with different gender, status and work experience have the same living behavior in overall and individual aspects but there have a non-difference in living behavior statistical of the difference is at the level of 0.5, and 4) The relationship between cognition and living behavior found that there was a relationship at 0.1 level of significance.

KEYWORDS: COGNITION / ECONOMIC SUFFICIENCY PHILOSOPHY / LIVING BEHAVIOUR

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Master of Education (Social) Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Computer Education Department Faculty of Information and Technology Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Social Studies Department Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

* Corresponding author; E-mail address: patapol2533@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น จำนวน 257 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบและแบบสอบถาม

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูพบว่า เพศ สถานภาพและประสบการณ์ทำงานของครูแตกต่างกัน และมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจกับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ / พฤติกรรมการดำเนินชีวิต / ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 40 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี ตลอดจนใช้คุณธรรม ความรู้ และดำเนินชีวิตด้วยความเพียรเพื่อป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทานให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” ในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน การรู้จักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี ไม่ประมาท ตระหนักถึงความถูกต้องในหลักวิชา มีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต โดยมีแนวคิดในการทำงานคือ “เข้าใจ เข้าถึง และร่วมพัฒนา”อย่างสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” ที่หลากหลายของระบบภูมินิเวศ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ เป็นการมุ่งสู่ “การพึ่งตนเอง” ดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง “ทำตามลำดับขั้นตอน” มีการทดลองด้วยความเพียรจนมั่นใจ จึงนำไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่สู่สาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2556)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จนถึงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งได้เสริมสร้างความเข้าใจไปยังภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับวาระการพัฒนาในระดับโลกในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการถอดบทเรียน

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขยายผลสู่การพัฒนาในระดับโลกเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การพัฒนาของประเทศอื่น ๆ การขยายผลการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก/ชุมชนเข้มแข็ง รวมทั้งขยายผลการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงให้เกิดความยั่งยืน โดยการสร้างเครือข่ายนักวิชาการ พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่กลุ่มองค์กรเครือข่าย ชุมชน และครอบครัวต้นแบบภายในตำบล และจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่กลุ่มตำบลเครือข่ายที่สนใจ การขับเคลื่อนการพัฒนาโดยใช้ทุนทางสังคม รวมถึงการจัดการ ความรู้ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับ การพัฒนาในมิติต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำแผนที่การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำสื่อสาธารณะ ขยายผลการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความยั่งยืน (ไทยรัฐ, 2559)

ทุกภาคส่วนร่วมรื้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สู่การปฏิบัติสืบสานพระราชปณิธาน โดยกระทรวง ศึกษาธิการมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและการประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง และโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถทำบทบาทหน้าที่เป็นต้นแบบในการขยายผล โรงเรียนและสถานศึกษาพอเพียงแก่โรงเรียนอื่น ๆ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นหน่วยประสานและจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตาม นโยบายรัฐบาล จึงได้ร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลในทุกตำบล จำนวน 7,424 แห่ง (สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559) เพื่อให้ชุมชนใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องหลักการทำงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลักการเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้ กศน.ตำบล ซึ่งกระจายอยู่ ทั่วประเทศเป็นศูนย์การเรียนรู้ของประชาชน พร้อมทั้งจัดสรรครู กศน. เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับประชาชน โดยเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้มากขึ้น ศูนย์นี้จะมีบทบาทในการให้ ความรู้กับประชาชน ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นเป็นหน่วยงานในสังกัด สำนักงาน กศน. ทำหน้าที่การจัดการศึกษาให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถนำไปถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ โดยใช้การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อ พัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียงสู่ชุมชน โดยกระบวนการ กศน. ซึ่งบทบาทหน้าที่เหล่านี้เป็นของ ครู กศน. ที่อยู่ในพื้นที่ ต้องจัดกิจกรรมให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนภายใต้แนวคิดของการจัดการศึกษาในชุมชน ซึ่งกำหนดให้ชุมชน คือห้องเรียน ผู้เรียนคือชาวบ้าน ปัญหาความต้องการคือหลักสูตรการมีส่วนร่วม คือ การเรียนการสอน ความพึงพอใจ และการพัฒนาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่า ครู กศน. นักศึกษา กศน. และประชาชนได้ตระหนักรู้และ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเห็นความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเผยแพร่องค์ความรู้ให้เกิด การจัดการความรู้ของชุมชนในรูปแบบชุมชนศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คนไทยควรยึดถือเป็น แนวทางในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มีมากน้อย เพียงใด ตลอดจนเปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน

การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเป็นแนวทางในการดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบไปด้วยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 26 แห่ง จำนวน 719 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น จำนวน 257 คน ตามวิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนตามสูตรทาโร ยามาเน่ (ไพศาล วรคำ, 2559)
2. พื้นที่ในการศึกษา คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2561
4. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของครู กศน.จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพและประสบการณ์การทำงาน
 - 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น จำแนกเป็นด้านความประมาณ ด้านความมีเหตุผลและด้านความภูมิคุ้มกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 20 ข้อ ลักษณะที่เป็นลักษณะคำถามปลายปิด โดยมี 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสังกัด ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแต่ละแห่ง ให้ครูสังกัดทำแบบทดสอบและแบบสอบถาม พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้จำนวน 257 ชุด รวบรวมแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบและแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้จะนำมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อ แต่ละคน ตามรหัสที่กำหนดและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นลักษณะคำถามปลายปิด มี 2 ตัวเลือก คือ เป็นใช่และไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนเป็นดังนี้ ข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 2 3 4 7 9 11 12 15 17 และ 18 มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบ ใช่ ให้ 1 คะแนนและตอบ ไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 1 6 8 10 13 14 16 19 และ 20 มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบ ใช่ ให้ 0 คะแนน และตอบ ไม่ใช่ ให้ 1 คะแนน
3. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำผลคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
4. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามเพศ วิเคราะห์ด้วย t-test แบบ Independent และจำแนกตามอายุ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ด้วย One-Way ANOVA และหากพบความแตกต่างจะต้องทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference)
5. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2559) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.86
2. การวิเคราะห์พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และด้านความพอประมาณ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น

3.1 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นเพศชายและหญิง มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ส่วนอีก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลมีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีตามสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีตามประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจกับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson product-moment correlation coefficient) พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ($r = 0.17$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับต่ำมาก 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านความมีเหตุผล ($r = 0.18$) และด้านการมีภูมิคุ้มกัน ($r = 0.19$) และความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ

สรุปและอภิปรายผล

1. ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นมีบทบาทในการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน ดังนั้นการจัดการความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปด้วย เนื่องจากมีองค์ความรู้

ที่เป็นภูมิปัญญาอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น ต้องสามารถจัดการกับความรู้ที่นั่น ๆ ให้เป็นระบบ มีการจดบันทึกรวบรวม มีการเผยแพร่องค์ความรู้ เปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้เข้าถึงองค์ความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้เป็น ประโยชน์ต่อบุคคลและครอบครัว จึงทำให้ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลอลินธุ์ (2560) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคิดเป็นร้อยละ 72.45 โดยเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิภาพร นันตา (2555) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมใน การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านไร่กองซิงและบ้านต้นแก้ว อำเภอบางหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ ชุมชนบ้านไร่กองซิงและชุมชนบ้านต้นแก้ว อยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มีระดับ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นมีแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียงสู่ชุมชน โดยกระบวนการ กศน. คือ พัฒนาบุคลากร กศน. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติเกี่ยวกับ การดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาสถานศึกษา องค์การทุกระดับให้สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกหลักสูตร กศน. ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบูรณาการ ในการหลักสูตรวิชาชีพ ทักษะชีวิต และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น เรียนรู้จากภูมิปัญญา ปรากฏณ์ ศึกษาตามโครงการพระราชดำริที่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จน สามารถนำสู่การปฏิบัติในชีวิตประชาชน จึงทำให้ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพจน์ ยืนยง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวิชัย ตันวรรณรักษ์ (2556) ได้ศึกษาการดำเนิน ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการออมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม ไอเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานโรงงาน อุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไอเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และระดับความรู้ความเข้าใจของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นเพศ ชายและหญิงมีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมในปัจจุบัน เพศชายและเพศหญิงสิทธิเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน มีโอกาสในการศึกษาการแสวงหาความรู้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แล้วมาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในดำเนิน

ชีวิตได้ ทำให้ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีเพศต่างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรวรรณ ชมชัยยา และ ชวีณใจ จริญญาทัศน์กร (2555) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของผู้ปกครองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณลักษณะดี เก่ง มีความสุขของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้ปกครองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กับคุณลักษณะดี เก่ง มีความสุข ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี ที่สถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน ด้านเพศมีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุมากขึ้นมักมีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญและมีทักษะจากการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา ส่งเสริมให้สามารถพิจารณา ไตร่ตรอง ตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อได้รับองค์ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่อายุน้อยกว่า ทำให้ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุที่ต่างกันมีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลอลินธุ์ (2560) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยประชาชนที่มีอายุต่างกัน จะมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุก ๆ ด้านแตกต่างกัน

3.3 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีตามสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น มุ่งส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรทุกกลุ่มในสังกัดให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยการจัดอบรมพัฒนา และส่งเสริมให้พัฒนารายบุคคลเฉพาะด้านตามความจำเป็นของหน่วยงาน / สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โดยใช้รูปแบบการฝึกอบรมการเข้าค่ายการประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่และสภาพของครูเพื่อให้ครูสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วีรวิชัย ต้นวรชรรัชช์ (2556) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมกรออมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีตำแหน่งงานต่างกันโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

3.4 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นที่มีตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีช่องทางในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น ทีวี สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวิชัย ต้นวรชรรัชช์ (2556) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมกรออมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคม

อุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

4. ระดับความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวม อยู่ในระดับที่ต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรดำเนินการให้ความรู้แนวทางเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น เนื่องจากแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการพัฒนาดน ในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาในมิติต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มองค์กรเครือข่าย ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้สามารถนำไปขยายผลการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความยั่งยืน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ใช้รูปแบบการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และมีการเผยแพร่องค์ความรู้ เปิดโอกาสให้ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่นได้เข้าถึงองค์ความรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรดูแลเอาใจใส่ให้ครู แสวงหาแนวทางหรือวิธีการลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพจน์ ยืนยง. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ คุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ทีมข่าวเศรษฐกิจ. (2559, 19 ธันวาคม). น้อมนำ “เศรษฐกิจพอเพียง” สู่แผนพัฒนาชาติแบบยั่งยืน. *ไทยรัฐ*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/814647>

นิภาพร นันดา. (2555). *ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านไร่กองขิงและบ้านต้นแก้ว อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: มหาสารคามการพิมพ์.

- วีรวิชัย ตันวรราชรักษ์. (2556). การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมกรรมการออมของ พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2556). 4,350 การทรงงาน เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559). ร่วมเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: รัชสีการพิมพ์.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(25), 88-98.
- อรวรรณ ชมชัยยา และขวัญใจ จริยาทัศน์กร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของ ผู้ปกครองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณลักษณะดี เก่ง มีความสุข ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.